

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000118

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Івегеш Андрій Васильович

2. Andrii Ivehesh

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0957-7290

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 09-02-2024

Спеціальність за освітою: Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 4446

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14, 14.33, 14.07

Тема дисертації:

1. Діяльність педагогічного ліцею спортивного профілю в Україні (1991–2023 рр.)
2. Activities of the pedagogical lyceum of the sports profile in Ukraine (1991–2023)

Реферат:

1. У дослідженні реалізовано методологічний принцип історизму, що надає можливість вивчення еволюції системи освіти, враховувати соціально-економічні та політичні передумови становлення ліцейної освіти в Україні. Проведено аналіз та узагальнення історико-педагогічних праць, які розкривають різні аспекти діяльності ліцеїв в Україні, а також контекст, у якому відбувався цей процес. Варто зазначити, що історія становлення ліцеїв постійно змінювалася. Тематика дослідження зумовлена змістом Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепції розвитку щоденного спорту в закладах освіти (2021), Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року; дослідженнями проблем організації навчально-виховного процесу в ліцеї (В. Алфімов), теоретичних і практичних засад допрофесійної підготовки ліцеїстів (Я. Цехмістер), формування творчої особистості учня профільного ліцею у процесі навчання (В. Кисільова), науково-методичної діяльності ліцею (О. Остапчук),

цілеспрямованої підготовки учнівської молоді в ліцеях до вступу у ЗВО (В. Заліщук, В. Стадова, В. Таран, Б. Чижевський та ін.). Незважаючи на значну кількість наукових праць із вказаної проблематики, актуальність теми детермінована низкою суперечностей між: соціальним замовленням на розвиток профільної освіти і традиційними способами організації освітнього процесу; вагомими науковими здобутками минулого щодо фізичного виховання молоді та недостатньою їх екстраполяцією в сучасний освітній простір; усвідомленням педагогами важливості створення ефективного спортивно орієнтованого освітньо-розвивального середовища і недостатнім рівнем педагогічного забезпечення організації освітнього процесу в умовах ліцею. Наукова новизна результатів дослідження: - вперше: - урахуовуючи принцип історизму для визначення особливостей діяльності ліцеїв в умовах незалежної України (з 1991 р.), здійснено цілісний історико-педагогічний аналіз передумов становлення ліцейної освіти на українських землях (поч. ХІХ – 1991 рр.), що забезпечило можливість обґрунтувати періодизацію її розвитку: 1805–1820 рр. (період зародження); 1820–1870 рр. (період формування науково-теоретичних основ фізичного виховання); 1870–1920 рр. (створення і функціонування фізкультурно-патріотичних спортивних організацій); 1920–1939 рр. (мілітарно-ідеологічний період); 1940–1991 рр. (становлення фізкультурної освіти в умовах радянського часу); - виокремлено сучасний етап (1991 – 2023 рр.) розвитку ліцеїв спортивного профілю як частини європейського освітнього простору; - виявлено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови підвищення ефективності освітнього процесу ліцею спортивного профілю в неперервній освітній системі (формування мотиваційної налаштованості на успішну діяльність у навчанні і спорті; вдосконалення змісту підготовки ліцеїстів на основі реалізації міжпредметних зв'язків; організація самостійної діяльності в процесі вивчення спецкурсів «Спорт проти булінгу», «Спорт заради розвитку»; - розроблено прогностичну модель організації діяльності педагогічного ліцею спортивного профілю, що охоплює концептуальний, змістовий, технологічний та результативний складники; - визначено структуру спортивно орієнтованого освітньо-розвивального середовища педагогічного ліцею спортивного профілю, яка містить такі складники: соціально-особистісний, матеріально-технічний, інформативно-методичний, спортивно-тренувальний; - подальшого розвитку набули обґрунтування особливостей функціонування ліцею як закладу профільної та допрофесійної підготовки молоді, зміст та організаційні форми науково-методичної діяльності в педагогічному ліцеї. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблено та впроваджено: навчально-методичний комплекс (навчальна програма, календарно-тематичне планування, зразки планів-конспектів занять, плани роботи гуртків фізкультурно-оздоровчого циклу); удосконалено структуру навчального плану та навчальних програм з профільних предметів для ліцею, форми і методи організації профільного навчання старшокласників. Ключові слова: діяльність педагогічного ліцею, спортивний профіль, учні-ліцеїсти, історичний аналіз, періодизація становлення ліцейної освіти, педагогічні умови, освітній процес.

2. The study implements the methodological principle of historicism, which makes it possible to study the evolution of the education system, to take into account the socio-economic and political prerequisites for the formation of lyceum education in Ukraine. The author analyses and summarises a large number of historical and pedagogical works that reveal various aspects of lyceums in Ukraine, as well as the context in which this process took place. It is worth noting that the history of lyceums has been constantly changing. The subject of the research is determined by the content of the Laws of Ukraine «On Education», «On General Secondary Education», the Concept of Development of Daily Sports in Educational Institutions (2021), the State Targeted Social Programme for the Development of Physical Culture and Sports for the period up to 2024; research on the problems of organising the educational process in the lyceum (V. Alfimov), theoretical and practical foundations of pre-professional training of lyceum students (Y. Tsekhmister), formation of creative personality of a student of a specialised lyceum in the learning process (V. Kysilova), scientific and methodological activities of the lyceum (O. Ostapchuk), targeted preparation of students in lyceums for admission to higher education institutions (V. Zalishchuk, V. Sgadova, V. Taran, B. Chyzhevskiy, etc.). Despite the significant number of scientific works on this issue, the relevance of the topic is determined by a number of contradictions between: the social order for the development of specialised education and traditional ways of organising the educational process; significant scientific achievements of the past in the field of physical education of young people and their insufficient

extrapolation into the modern educational space; teachers' awareness of the importance of creating an effective sports-oriented educational and developmental. Scientific novelty research results: – for the first time: – based on the principle of historicism to determine the peculiarities of lyceums in the conditions of independent Ukraine (since 1991), a holistic historical and pedagogical analysis of the prerequisites for the formation of lyceum education in the Ukrainian lands (early nineteenth century - 1991) was carried out, which made it possible to substantiate the periodization of its development: 1805-1820 (the period of origin); 1820-1870 (the period of formation of scientific and theoretical foundations of physical education); 1870-1920 (creation and functioning of physical culture and patriotic sports organizations); 1920-1939 (military and ideological period); 1940-1991 (formation of physical education in the Soviet Union); – the current stage (1991–2023) of development of sports lyceums as part of the European educational space is determined; – the pedagogical conditions for improving the efficiency of the educational process of a sports lyceum in a continuous educational system (formation of a motivational attitude for successful activity in education and sports; improvement of the content of lyceum students' training through the implementation of interdisciplinary links; organization of independent educational and cognitive activity in the process of studying special courses «Sports vs. Bowling», «Sports for Development») are identified and theoretically substantiated; – a prognostic model for organizing the activities of a pedagogical lyceum with a sports profile has been developed, which includes conceptual, content, technological and performance components; – the structure of sports-oriented educational and developmental environment of a pedagogical lyceum of sports profile was revealed, which contains the following components: social and personal, material and technical, informational and methodological, sports and training; – further development has been given to the substantiation of the peculiarities of the lyceum's functioning as an institution of specialized and pre-professional training of young people, the content and organizational forms of scientific and methodological activities in the pedagogical lyceum. The practical significance of the results obtained is that the following educational and methodological complex (curriculum, calendar and thematic planning, sample lesson plans, work plans for physical education and recreation clubs) was developed and implemented; the structure of the curriculum and curricula for specialized subjects for the lyceum, forms and methods of organizing specialized training for high school students were improved. Keywords: pedagogical lyceum activities, sports profile, lyceum students, historical analysis, periodization of lyceum education, pedagogical conditions, educational process.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Івегеш А. В. Становлення системи ліцеїв на українських землях у період 1800- 2020 рр.: історико-педагогічний аналіз. Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. праць. Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2020. Вип. 63. С. 190–196.
- Івегеш А. В. Особливості освітньої діяльності навчальних закладів спортивного профілю України. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Вип. 78. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 78–83.
- Івегеш А. Адаптація першокурсників до освітнього процесу ліцеїв спортивного профілю: проблеми і шляхи вирішення. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.

Гнатюка. Сер. Педагогіка. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. № 2. С. 74–80.

- Івегеш А. В. Військово-патріотичне виховання учнів у закладі спортивного типу в умовах війни: історія та сучасність. Педагогічний альманах. 2023. Вип. 54. С. 10–17. <https://doi.org/10.37915/pa.vi54.465>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чайка Володимир Мирославович
2. Volodymyr Chaika

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3665-0403

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 11, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Приступа Євгеній Никодимович
2. Yevhenii N. Prystupa

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7862-4567

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет фізичної культури ім. Івана Боберського

Код за ЄДРПОУ: 34606048

Місцезнаходження: вул. Костюшка, буд. 11, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Каплінський Василь Васильович

2. VASYL V. KAPLINSKYI

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0829-1079

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Код за ЄДРПОУ: 02125094

Місцезнаходження: вул. Острозького, буд. 32, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сопотницька Олена Валеріївна

2. Olena V. Sopotnytska

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2527-5097

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ангелюк Ірина Олександрівна

2. Iryna Anheliuk

